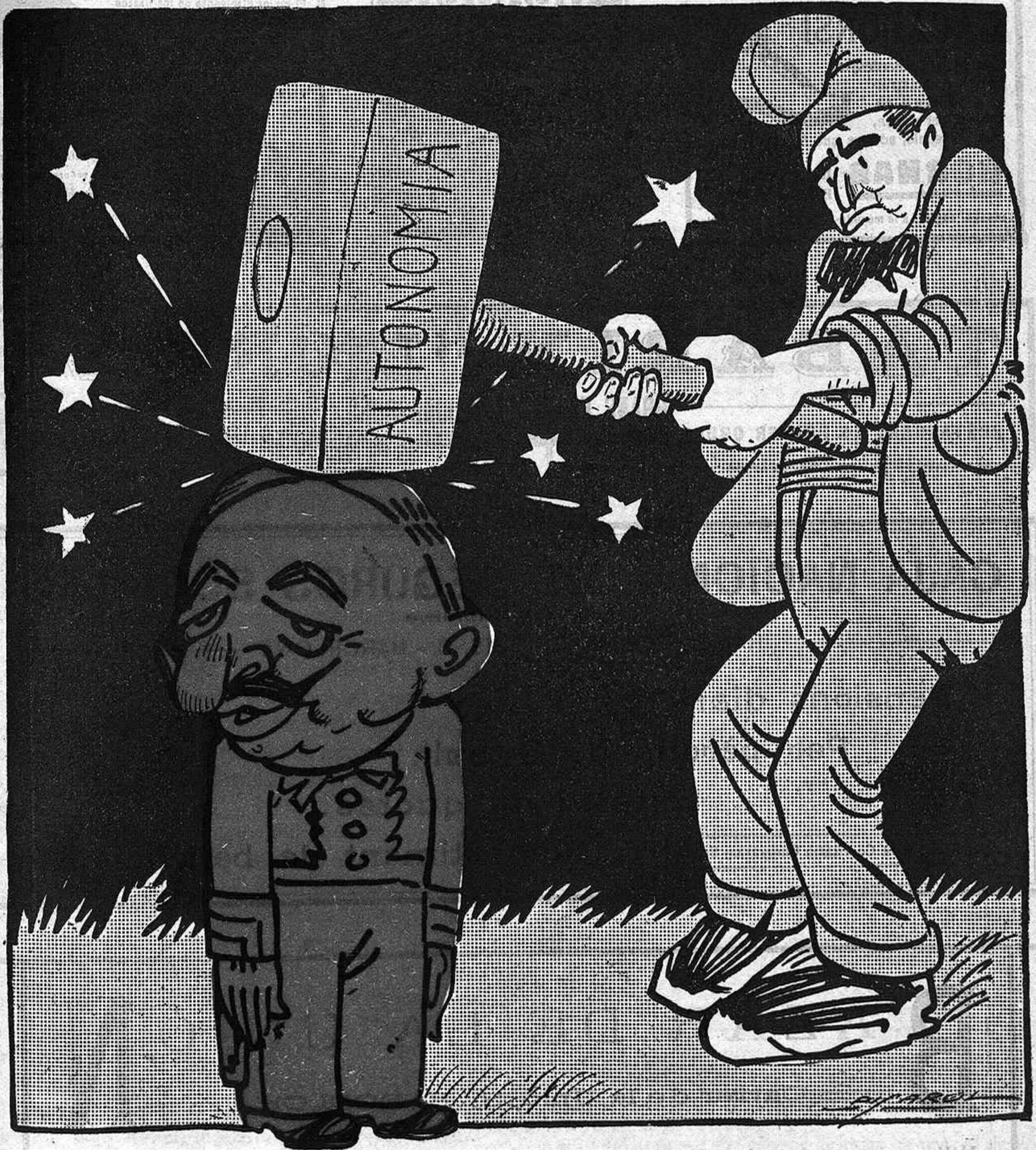

L'Esquella de la Torratxa

Any XL :: Núm. 2084

15 cèntims--Atrassats 30

Barcelona, 6 Desembre de 1918

CATALUNYA I ELS GOVERNOS ESPANYOLS

—Al primer cop, ja n'he] deixat un d'inútil. Ara anirem per un altre.

Enjuáguese Vd. la boca dos veces al día con
Agua oxigenada neutra "FORET"
 y se preservará Vd. de la grippe

BLOKS NOTES BAZAR de la UNION
 a DEU céntims Unió, 3-BARCELONA

CAÇADORS!

Les millors espadenyes més ben construïdes, sòlides i còmodes, per a caça, camp i tennis, són les que fabrica la casa

BORNAS Hospital, 24, ent.
 BARCELONA

Vendes al engròs i a la menuda-Expedicions a províncies

ANTIGUO JARABE
 Y
PILDORAS ANTIRREUMÁTICAS
"GUASCH"

Precio: 5 Ptas frasco

Depositarío:
Laboratorio "GUASCH"

De venta:
 SEGALÁ · Rambla San José, 14
 HIJOS DE VIDAL Y RIBAS · Hospital, 2
 FARMACIA DEL LICEO · San Pablo, 1
 VICENTE FERRER Y CA Plaza Cataluña
FARMACIA LA CRUZ
 en todas las buenas farmacias.

BLOKS NOTES BAZAR de la UNION
 a DEU céntims Unió 3 BARCELONA

El mejor disolvente de los uratos
 Asepsia de las vías urinarias
 Cólicos nefríticos
 Reuma articular
 Nefritis
 Tifus
 Gota

UROMETINA

LAMBIOTTE HERMANOS
 Urotropina-Hexamellano tetraamina Formina

PÍDASE folleto explicativo. Muestras a los señores médicos
 Agte. gen.: S. NAVARRO
 Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

TABARIN "MORITZ"

GRANS FESTES TABARINESQUES
 RESTAURANT DE PRIMER ORDRE Plaça Sepúlveda, 183 :: Telèfon 2044 A

CAJA NACIONAL DE SEGUROS SOCIALES

Societat Anònima

RAMBLA DELS ESTUDIS, 8. - BARCELONA

Pensions diaries:

Per pèrdua de treball.

Estalvi de quotes.

Autoritzat per la Comissaria General de Segurs

Repartiment de beneficis.

B AZAR DE LA UNIÓN **N**
 Carrer de la Unió, 3. - BARCELONA

Útils per a escriptori :: Tintes superiors :: Impressions comercials de totes menes

CRONICA

EL MANÀ AUTONOMISTA

EMBLA com si des de Madrid una mà de fantasma se dediqués a fer la figuereta, enganxant al cordill de la canya l'autonomia. Un dia ens anuncien que els capdills de la «Lliga», a tall de reis d'Orient, ens portaran el present de l'autonomia. Els dies passen i tots fem una mica de germana Agna, aquella que des de dalt de la torre guaitava la carretera per on mai arribava lo esperat. Els pessimistes rondinen:

—No ens la donaran. Tota Espanya està en contra nostra.

Però una tarde les piçarres de les redaccions anuncien crisis. Cau En García Prieto, puja En Romanones, i novament tornem a cridar:

—Ara, ara ens donaran l'autonomia.

Jo vaig creient que totes aquestes alternatives tenen el mateix origen: la nostra mandra. Catalunya, l'activa Catalunya, ha posat treball en tot, en els filats, en els teixits, en les terres i en el mar, però no pas en l'autonomia. Demanar-la sí, ja l'hem demanada, massa i tot, però amb una firma o amb un vot, operacions tan breus, que ben comptades el catalanista més ferm no haurà dedicat al treball de l'obtenció de l'autonomia més enllà de cinc o sis hores. El patriota que arribi a les vint hores, ja serà gairebé martre.

Perquè tots els pobles d'En Rovira i Virgili, des dels irlandesos als lituans, passant pels eslovacs i els eslovenis, han ofert a la pàtria en construcció sang i sacrificis. Tots posseeixen apòstols i martres. Tots han tingut setmanes de passió i calvaris abans d'arribar al dia de la Pasqua; però an aquí de martres no en tenim, ni ganes, de dolors, no hem passat del dolor de la garrotada, i si hem tingut presos els han deixat anar a la mitja hora. L'autonomia sembla aconseguida amb l'estètica decorativa de l'Alarma. Per a exigir un dret hem aixecat un envelat; per a fer pàtria, hem fet banderes, i per a demanar la llibertat, hem tret els mocadors. En lloc de ferrenys ens posavem de festa, i Catalunya donava la impressió de que anava a fer una declaració d'amor i no de guerra.

Vint anys, senyor, vint anys de cridar «bon cop de

falç!» sense donar-ne un; vint anys de cloure els punys, imposants, i d'obrir la boca rientnos dels punys; vint anys d'aixecar-nos dematí per a votar, d'anar a la muntanya a puntejar sardanes, a cremar focs de Sant Joan, d'aixecar bandera al balcó, d'ésser un poble que d'una taula parada en fa un altar de la pàtria, i a l'últim, caiguda del cel, com portada per quatre àngels, l'autonomia.

Realment tot això és una mica desconcertant. L'Espanya dura, l'Espanya—el comte-duc, Felip V, Cànovas, Cuba, la llei de jurisdiccions—de tradicions dominadores se rendeix. I davant de quines armes? D'una papereta, d'una senyera, d'un cobert de a deu pessetes, d'una cançó, d'un missatge. Un article se podria fer ben curiós i ben exacte: el catalanisme considerat com una de les belles arts. L'estètica substituint a la força; l'apacibilitat a la renuncià; la cuina, la decoració i el bell parlar, als cops. Catalunya ha fet triomfar un nou doctrinarisme: el tolstoisisme amb orfeó i llustrina.

Però vingui l'autonomia, sigui com vulgui. Que's torni a produir la nova incongruència de tenir-la que agrair al més lleig i bútxere dels polítics espanyols. Que ens caigui com un manà, però que ens caigui. Al bon català l'agafarà l'aconteixement assegut i llegint *La Vanguardia*, no pas *La Veu*. Després posarà una bandera al balcó, farà un banquet i cridarà el «bon cop de falç!» una mica congestionat.

PARADOX

MUNICIPALESCA

L'Alcaldia popular

Tantost publicada la darrera nota, deixà l'Alcaldia el senyor Morales Pareja. Diuen que l'Alcalde ha emprès un viatge a París. Que entre altres conceptes d'ordre particular, té el propòsit de fer entrega a M. Clemenceau del nombrament de ciutadà honorari de Barcelona, que darrerament li conferí el Consell.

Absent el senyor Morales Pareja, que prometé tornar de la capital de França dintre de pocs dies, s'ha encarregat de la presidència de l'Ajuntament, el senyor Emilià Iglesias. No hi ha que dir com se daleix el senyor Iglesias per a lluir la vara, no en calitat d'Alcalde accidental, i en interinitats tan clares i exclusivament migrades, com la que de tard en tard, i a títol d'excepció, li ofereix el seu company i correl·ligionari, sinó en períodes que li permetessin, quan menys, aportar el càrreg qualche iniciativa d'ordre permanent i personal.

Amb l'enlairament del senyor Iglesias ha près el despatx de l'Alcaldia un aspecte animadíssim, que contrasta amb el silenci i la quietut que envolten al senyor Morales Pareja. El nombre de visitants, amics i correl·ligionaris

que afanyosos de saludar i felicitar al Alcalde fan cap al Ajuntament, és verament extraordinari. Hores hi ha en que se fa de tot punt impossible el donar un pas, no ja pel saló que serveix d'avant-despatx, sinó per la galeria gòtica, curulla de ciutadans que esperen tanda per a entrar al departament presidencial.

Tan grossos han sigut en aquest punt els amoïnos de l'Alcalde, que decidí l'altre dia fixar a la porta d'entrada del despatx, un rètol, amb la següent inscripció:

NO HAY DESTINOS

Cas insòlit en l'Ajuntament, com no hi ha memòria de que s'hagi fet mai cosa semblant.

Ha determinat el rètol, el que bona part dels aspirants a les places qual nomenament és potestatiu de l'Alcaldia, hagin exclamat:

—No ens queda altre remei que esperar l'implantació de la República, i amb ella, la formació de la guardia cívica, projectada per En Lerroux.

JUST

Del Jardí dels Humoristes

COOPERATIVISME

—Jo interessar-me per la vostra Cooperativa?... Ah, no!... No us ho poseu pas al cap. Ja us ho fareu. Ja no us en vui parlar mai més de cooperativisme, després de lo dels macarrons.

Que, què té que veure el cooperativisme amb els macarrons?... Molt, té que veurel... Si voleu fer-me la mercè d'escoltar-me ho sabreu aviat; i sabreu també que són una gran de veritat filosòfica aquelles dites que diuen «fes favors a rucs, que t'ho pagaràn a coces» i «de malagrats l'infern n'és ple».

Un servidor, aquí on me veieu, he sigut sinó l'inventor, l'apòstol de les cooperatives. El cooperativisme era la meua seba grillada, la meua continua obsessió. Era el més ferm i més constant dels propagandistes. Encara no'm trobava en mig d'un grupu d'obriers, vinga predicar la santa idea de la cooperació.

Mercès als meus entusiasmes i al meu esforç vareig conseguir, a l'edat de cinquanta anys, arribar a ésser regidor. Imagineu-vos la meua alegria, al considerar que degut al nou càrrec polític municipal me seria factible organitzar grans societats cooperatives de consum en tot el meu districte.

Per fi, un dia varen nomenar-me membre de una comissió municipal

encarregada de inspeccionar les fàbriques i tallers de la ciutat per a estudiar precisament les condicions higièniques dels locals.

Ja podeu comprendre la meua joia, aquell dia. Aqueixes visites em donarien ocasió de expandir arreu la propaganda en favor de la bona causa del cooperativisme. Tot seria córrer d'aquí i d'allà exposant les meves sanes doctrines. Ja'm teniu per a començar, entrant en el pati d'una gran fàbrica, on hi treballaven centenars d'obriers de tots edats.

I no cal dir com s'inicien les propagandes econòmiques i socials; valent-se del atzar, de la casualitat. Passant entre mig d'espesses fileres d'obriers m'adono, tot d'una, d'un robust operari que feia cara d'ésser un bon pare de família. Jo que m'hi acosto, i donant-li amablement un copet a l'espatlla, l'emprenc:

—Què's diu, company?

—Miri!...

—Treballeu de gust, al menys?

—Pshè!...

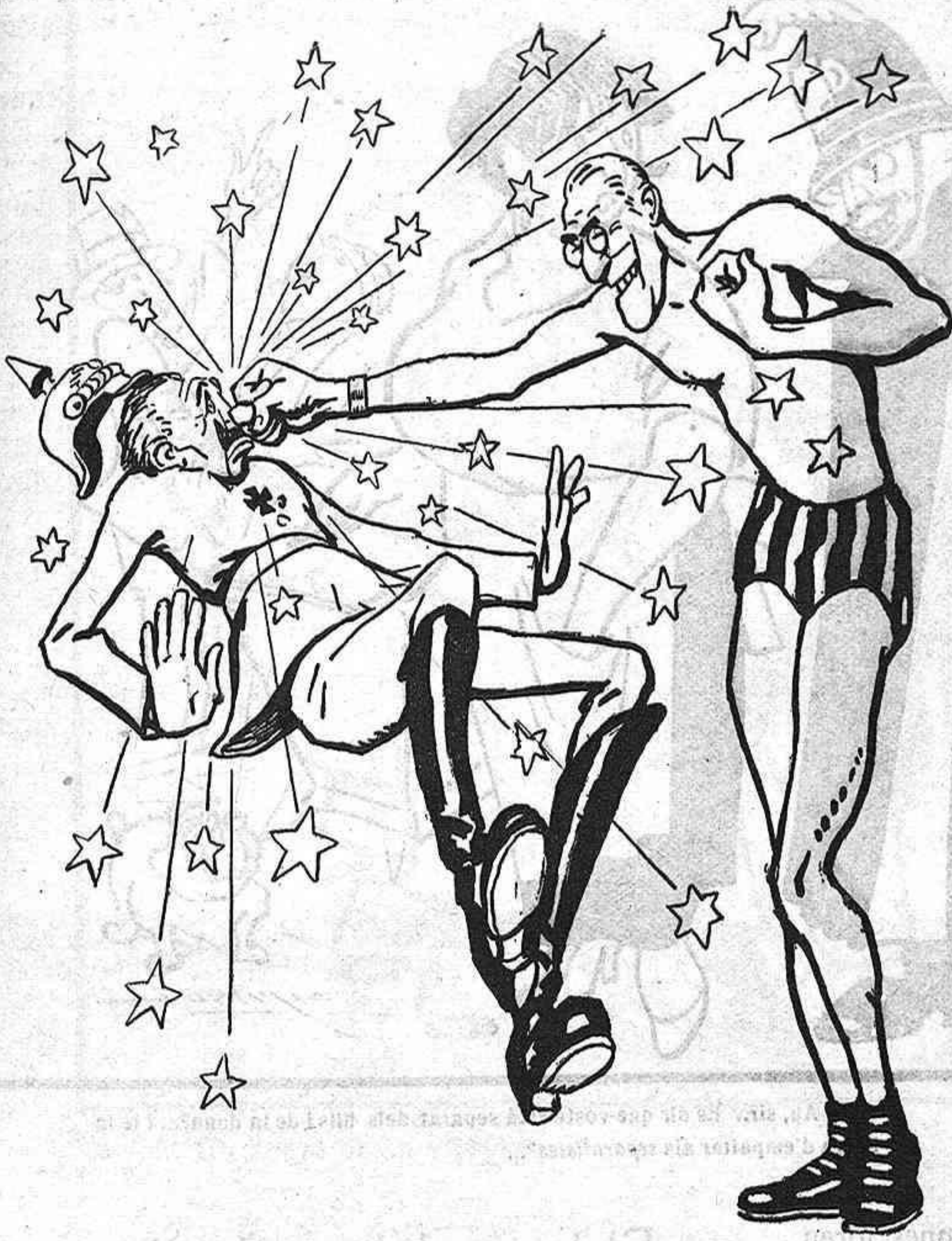
—I doncs ¿què pot-ser no us guanyeu bé la vida?

—No massa; els pobres proletaris sempre serem pobres.

PER TELÉFON

En Muley Hafid.—Vingui-se'n a Espanya, home!... Aquí els tracten molt bé als emperadors destronats.

EL COP DE GRÀCIA DEL PUGILISTA

—Compta-les!... Me sembla que n'hi ha quarantavuit.

Aleshores me va venir de perilla per a entrar de ple a la meua propaganda cooperativista.

—Es que sense ésser ric, si l'home se sap entendre, pot arribar-se a viure bé. No és precis enriquir-se. El gran què és anar millorant constantment les condicions materials de l'existència.—

L'home em mirava amb un pam de boca badada i guaitant-me fit a fit. Jo vareig continuar, el meu discurs:

—«La felicitat, el bon viure l'obtindreu si us prenguessiu la molèstia de fundar societats cooperatives de consum. ¿Perquè la vida resulta tant cara, al obrer?... Senzillament perquè l'obrer no té la taleia de organitzar-se; perquè segueix amb la estúpida rutina de retribuir inútilment al intermediari, que és el comerciant explotador. Escolteu-me bé: Quan la vostra dona va a cà'l adroguer a comprar una lliura de macarrons, ella no ignora que aquests macarrons han sortit primerament del fabricant, han passat de les mans d'aquest a les d'un magatzemista i de les del magatzemista a les de un corredor i de les del corredor a les d'un comerciant al engros i de les d'aquest, finalment, a les del botiguer a la menuda o adroguer, passant per un sens fi de comissionistes, que tots hi volen guanyar, que tots hi han de guanyar poc o molt... Doncs, en aquestes condicions, ¿com voleu que l'adroguer, encara que s'acontenti amb

un petit benefici, us pugui donar els macarrons al mateix preu que els obtindreu si fossiu associats en cooperativa i us dirigís directament al fabricant?... Impossibile!... Per això pagueu els macarrons a un preu excessivament car, que si volguessiu no el pagarieu»—

Me sembla que em vaig explicar bé, oi?

Doncs sabeu què va contestar-me aquell obrer?... Una cosa que em va deixar blau i que m'ha fet desistir de seguir la propaganda societària.

Em va dir:

—Pot-ser té raó, però... a mí me'n fum, perquè no m'agraden, els macarrons.

EDWARD

A cau d'orella

El darrer banquet

A l'Ateneu hi han quatre, sis, dotze «penyes», però a l'Ateneu, en realitat no n'existeix més que una de penya. Quan a la «Lliga», a les redaccions, en els magatzems, o en els «music-halls» se parla de la penya de l'Ateneu, s'aludeix a la nostra, compendi de la vida catalana.

Alli fabricants com En Vilaplana i En Palá; financers com el senyor Figueres Dolli; metges com En Dalí; advocats públics i polítics advocats com En Pinilla, En Lluís Massot i En Santiago Andreu; pintors com En Carles i Labarta; filòsofs com En Francesc Pujols; poetes com Segarra i l'Alexandre Plana; periodistes com En Jori,

En Miró i Folguera i l'Aguilar; gramàtics com En Pompeu Fabra; crític d'art com En Junoy «cadet»; dibuixants com En Pere Inglada; juriconsults com En Jordi. I presidint, amb l'ànima En Quim Borralleras, pontífex de aquest vaticà, i amb la cara, com un sol, En Camps, l'Alcibiades de la dreta de l'Aixamplis, escriptor, financier, comerciant i Don Joan, «Don Juan, buena persona». Tot el comerç i tota l'indústria, tot l'art, tot el còdic, tota la gramàtica, tota la lliura.

Una penya així podria governar Catalunya, però com a penya se dedica solament a la conversa, a la mandra i al «gandeamus». I va celebrar la victòria, quan ja tothom l'havia celebrada, otorgant la presidència a En Santiago Rusiñol. Al final del sopar va acudir En Peius. I ja aleshores, en aquell recó del Lyon d'Or, estava tota Catalunya segle XIX i Catalunya segle XX; el passat que era En Peius, el present que era En Rusiñol i el futur que eren els altres.

Que hi ha guerra?—ens digué En Rusiñol—Doncs Apet. Que es fa l'armistici? Apet. Que arriba l'autonomia? Apet. Que es firma la pau? Apet. Si la gana, segons En Turró, és l'origen del coneixement, nosaltres som els que en tenim més de gana i de coneixement. I d'alegria. Perquè en tenim i perquè hem guanyat. Perquè ne disfrutem tanta que som capassos de declarar himne nacio-

JUSTÍCIA, PERO NO PER CASA!

—Ah, sí?.. Es dir que vostè està separat dels fills i de la dona?... I té la barra d'empaltar als separatistes?..

nal la cançó del Terriçaire. Quan tots els himnes foren cantats, vingué el del Terriçaire, i totes les cançons catalanes, vinàries i fornicatòries.

A la sortida, tota aquella joventut s'hauria emportat a En Rusiñol en triomf rambles amunt.

—Aquest Rusiñol és immens, és exquisit.

I vàrem convenir que Catalunya no tornarà a donar cap altre Rusiñol i que temps a venir existirà la llegenda d'En Rusiñol, com un home més alt, més alegre, més bell, més agut que els demés homes. Una mena de rei Don Jaume de la literatura.

L'optimista

Hem trobat an aquell home optimista que no va perdre mai la confiança en la victòria, aquell home que ha passat per les inquietuts de la guerra com una salamandra pel foc.

Ja ho hem contat una altre vegada. Eren els dies terribles de 1914. Les tropes alemanyes, cobrint la Bèlgica, arribaren davant d'Anvers i el prengueren. Nosaltres caiguèrem en una tristesa rencuniosa, més ell, l'optimista, no s'inmutà gaire:

—Què han prés Anvers? Bé, i què? Què en faran de Anvers?

Era tot el crit de la fe cega. Què en faran d'Anvers? Què conseguiran guanyant ara, si fatalment han de perdre?

Han passat quatre anys, ha vingut la desfeta total de Alemanya, la victòria absoluta dels aliats. Ahir trobarem a l'optimista, i senzillament ens digué:

—Ho veieu? Què n'han fet d'Anvers?

El bany dels carboners

DECIDIREN anar a collir bolets i vaig acompanyar-los; uns ne trobaven pocs, altres molts, jo cap. Sé perfectament per una llarga experiència, que mai ne trobo cap. I així, sense fè ni esperança, al arribar a una clapissa del bosc digui als companys, aneu cercant, jo resto aquí prenent el Sol mirant com passen núvols.

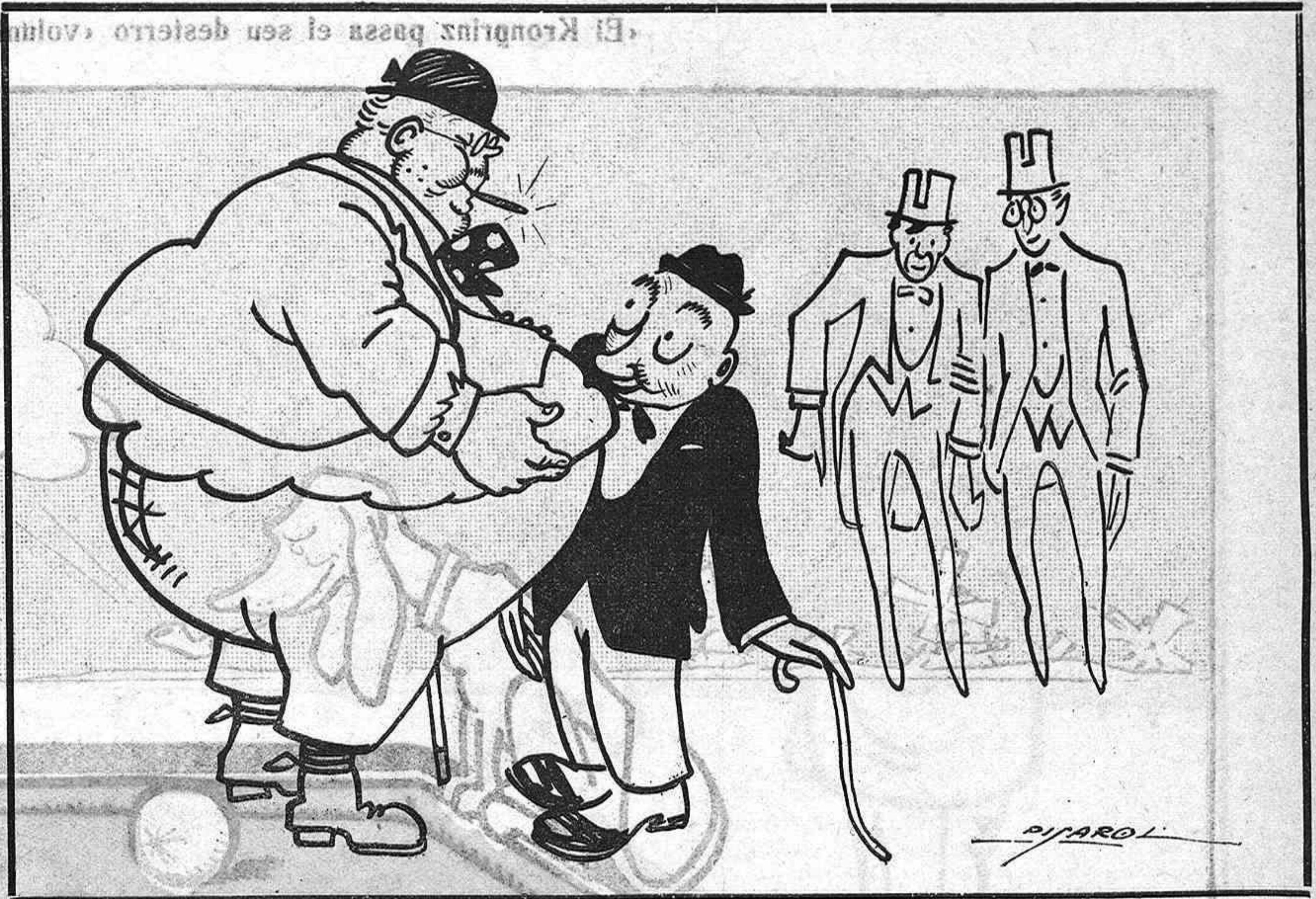
—No n'hi han.

—Es igual, esperaré que vinguin.

Els partiren i vaig posar-me a complir el meu programa. Feia un dia esplèndit, en el cel blau no's veia, en efecte, ni una mota blanca que corrés, el sol picava, era l'hora de mig dia, amunt de la muntanya pujaren dretes les fumarel·les dels focs d'uns carboners.

Aquest carboners són de Ferol i d'Osca, vingueren câ nostra a devastar els boscos atrets per els jornals crescuts que's paguen ara, però no vingueren sols, amb ells portaren dones i criatures. No viuen en poblat, al bosc, on hi ha la feina munten unes cabanes i en elles dormen. Cuinen a fora.

A les dones i a les criatures les havia vist moltes vegades al poble, no eren pas lletjes, però anaven brutes i

ELS APETS DE LA VICTÒRIA

—Ja ho veu jo, tan aliadofil, i ara de resultes dels banquets... tinc un ventre del 42.

espellifades, venien a comprar pa i carn i bacallà i arròs i vi. Un tender me va dir que gastaven molt. I que i amb veure'ls bruts d'aquella manera que tampoc ne fes cas, que també en roba gastaven, els homes sobre tot; prenién les faixes més llargues, més bones i, naturalment, més cares. També s'acostumaven a les espadenyas d'aquí i en rompien moltes. Al poble ells no hi baixaven ni els diumenges; vigilant sempre aquells grans formiguers no tenien dia d'esplai i bebién ells amb ells, i ells amb ells jugaven a cartes.

Doncs sí, m'estava ajassat quan sento una remor abaix al torrentall, que anava ple aquests dies. Ha plogut tant! Se sentien crits de dona i plors i xiscles de criatura. Jo que m'acosto a pleret, un marge molt alt i espatat convertia en veritable balconada sobre la bassa negra el lloc on jo era. Obro l'ull, i vegi les carboneres despullant als noiets fregant-los amb sabó i tirant-los després dintre de l'aigua. Talment com si rentessin cadells.

Era un espectacle preciós; els tragueren els aixugaren i de sobte una de les dones diu no sé què a l'orella de l'altre i aquesta a la tercera. Se miren i esclafeixen en una gran riallada. A corre cuita vesteixen als menuts, els donen un mos de pa i els arrien muntanya amunt acompanyats d'un gos que anava net també.

Al restar soles miren arreu. Jo amagat obrint uns ulls com taronges. Tres dones joves, de pell daurada com els albercocs se plonjen i juguen amb l'aigua esbogerrades.

Se sent una gran fressa, elles se miren astorades, però aquesta para. No se sent cap soroll, es tranquilitzen i quan

tornen a sos jocs creient que's tractava d'un ca que corria per la trola, torna el soroll i apareixen els seus homes.

Xiscles, crits, entrada d'ells en l'aigua, fugida de les ninfes torrent avall, persecució, rialles i després un gran silenci. Al cap d'una estona, de dalt de la muntanya una veu vibrant canta.

Carretera rial arriba,
Carretera rial abajo,
Lo primero que se ve:
Los palos del tiligrafo.

GLOSARI

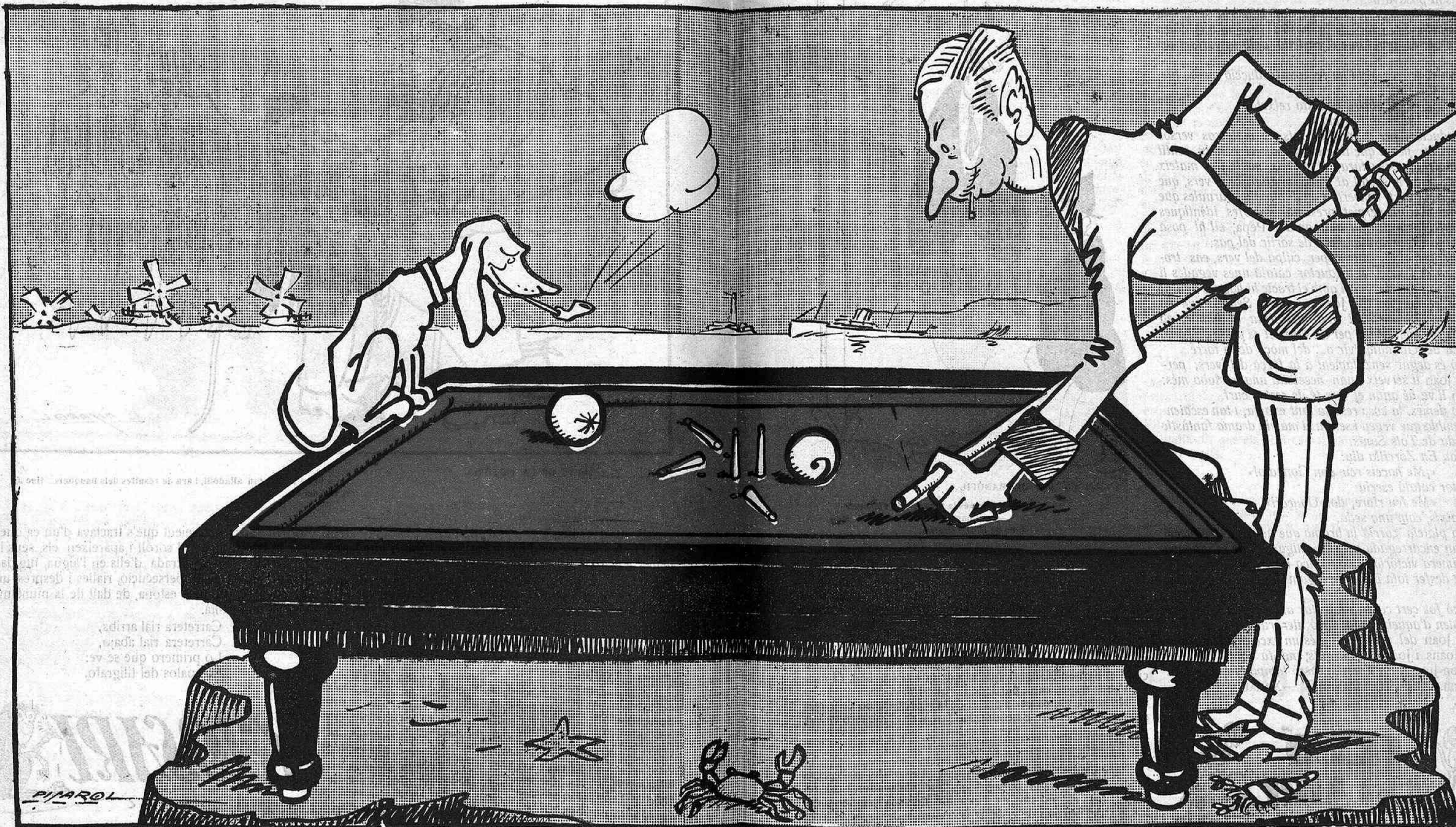

“En Joan Tenori”

El glosador va assistir, l'altre vespre, al «Bosque», a una representació del drama d'En Zorrilla, Don Juan Tenorio, traduït al català, en vers, per un benemèrit senyor que es diu Rogeli Mila.

En els programes de la funció s'hi llegia: «Al teatre ya calefacció central» I efectivament, a les butaques hi feia

«El Kronprinz passa el seu desterro «voluntari» en una illa solitària, en companyia d'un gos i d'un billar»

El gosset—Has fet palos, si, però em sembla que això de «a casa»... t'ho pintaràs.

un fret, que no ens arribàrem a escalfar ni en l'escena del sofà, i això que ai! Donya Agnès resultava tan sicalptica que fins s'hi posava bé.

Començà la representació i aviat hauriem donat la raó an aquells detractors de la nostra llengua que diuen que el català és igual que el castellà amb la variant del assiento.

Es que el senyor Mila ha fet una traducció massa literal, massa directa:

«—Qui obrirà aquesta reixeta?»

—Aquesta bosseta.»

El traductor, per a aprofitar tots els mateixos versos d'En Zorrilla, per a que tinguin no sols el mateix sentit sinó la mateixa estructura, el mateix metre i el mateix consonant, recorre sovint al truco de allargar el vers, que en català seria curt, convertint en diminutius paraules que no ho són. Això li permet presentar estrofes idèntiques amb la diferència de que allà on diu Pepa, ell hi posa Pepeta. Una enginyosa manera de sortir del pas.

També per això mateix, per culpa del vers, ens trobem que an el Tenori, el traductor català unes vegades li diu Don Joan i altres, com si amb el tracte hi hagués agafat franquesa, el nomena En Joan a seques. Sembla que no n'estigui ben convençut; i això destarota al públic, en forma que un hom acaba per no saber si es parla de l'amo de la finca del Guadalquivir o... del moço de la torre.

I això és degut senzillament a la força del vers; perquè Don Joan li serveix quan necessita una síl·laba més; i En Joan li va bé quan el vers té de restar curt.

Per lo demés, la cosa resulta tant exacta, i tan escaienta, que sembla que vegeu i sentiu el mateix drama fantàstic de la diada de Tots Sants.

Allà on En Zorrilla diu:

«¡Me haceis reir don Gonzalo!»

el traductor català escriu:

«Me feu riure, don Gonçal!»

I tot aixís, com una seda.

Per la plateia corria la brama que aqueixa traducció havia sigut encarregada per la «Lliga», i que es donava com a primera victòria autonòmica de un poble que està a punt de desfer tota mena de lligams amb el centralisme opressor.

Si això fos cert caldria felicitar an En Pol, iniciador segons diuen d'aqueixa adaptació literària del Tenori.

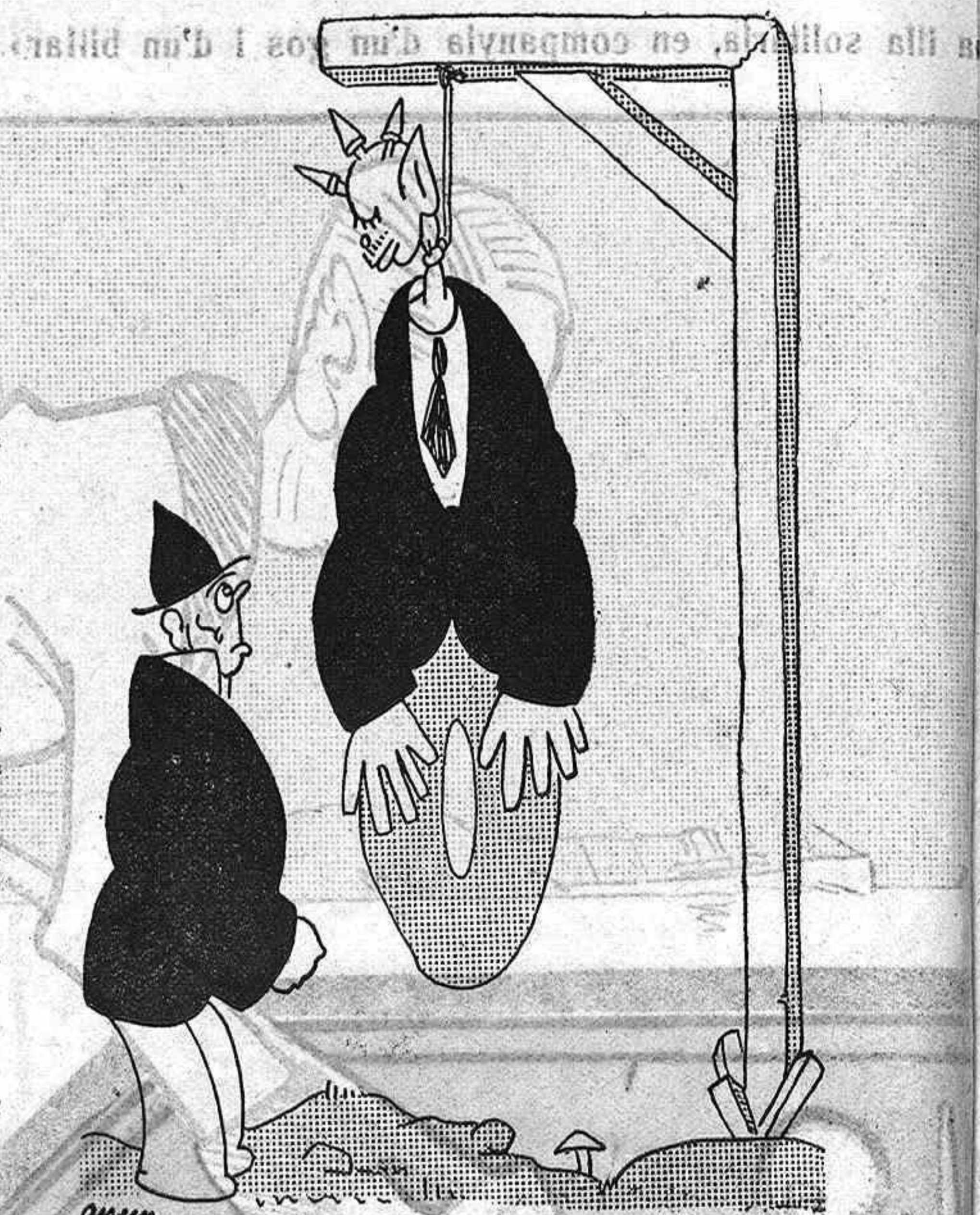
El En Joan del senyor Mila és un excelent terme mig entre els Joans i Joanets coneguts; no fa tanta basarda com el Don Juan d'En Zorrilla, però tampoc fa riure tant com el Don Cuan d'En Llambrochs.—XARAU

LICEO

Operes de la setmana: *Rigoletto*, *Aida* i *Thaïs*.

En la primera s'hi comportaren admirablement els dos grans artistes: En Viglione Borghese, que fou l'heroi de la vetlla i la gentilíssima soprano Graciela Paretto que compta amb grans simpaties a Barcelona. També s'hi feu aplaudir el director senyor Messina, un mestre molt jove que debutava i que en sap un niu.

L'EXPIACIÓ DEL GERMANÓFIL

—Quina és la teva última voluntat?

—Que donguis expressions an En Montoliu de *El Dia Gráfico*.

Una bona entrada proporcionà l'audició de la partitura verdiana *Aida*. Sempre tindrà aquesta òpera nombrosos partidaris a Barcelona. La novetat consistia en uns quants debuts d'artistes. Cal remarcar entre els més aplaudits, la soprano Fidela Campiña, que canta amb gust i té gran veu; la Sahowska, de artística posa i d'escola magnífica; el tenor Equileor, que estigué molt discret amb tot i la natural emoció; i el baríton Mangeri, que sap de què se les heu. El mestre Vehils tragué molt partit de l'orquestra.

No som a temps per a parlar de la representació de *Thaïs*, que cantà el cèlebre Battistini. Ho farem en el número vinent.

ROMEA

Benvingut sia el senyor Maristany (Alexandre) a l'escena catalana. El seu debut ha sigut més que afalagador, i cal remarcar-ho i alegrar-nos-en. Un autor del seu temperament artístic, del seu cop de vista de la realitat i de la seva traça literària pot fer un gran bé a la nostra comediografia. *La pluja d'or* és una obra interessant, sense pretensions, i resulta sumament agradable i entretinguda. Amb un assumpte d'actualitat, ha conjuminat l'autor una trama vodevilesca en la qual s'hi barregen amb solta escenes altament còmiques amb altres de ben humanes i sentimentals. Tot això, que en mans barroeres hauria constituït un defecte per a l'obra, mercès a la ploma elegant del senyor Maristany, se'ns presenta com una gràcia especial, diguem-ne segell personal de l'autor. Lo que al nostre entendre té més relleu en *La pluja d'or* és la nota satírica, que resta sempre en el punt grotesc que de-

mana el públic, sense carregaments inversemblables ni concessions de cap mena. El senyor Maristany fuetéja de valent als nostres enriquits per la guerra i ho fa amb justícia i amb seny, encara que dintre d'un marc completament humorístic. Obres molt més còmiques trobaríem del mateix gènere que fadiguen a l'espectador; aquesta no cansa mai. I és que l'autor coneix el secret de combinar les escenes naturalment i domina el diàleg que, a part alguns passatges excessivament declamatoris, transcorre naturalíssim.

Vagi la nostra felicitació. Felicitació que cal fer extensiva als artistes. D'aquests, el que està veritablement insuperable és l'Aymeric. Quan l'Aymeric entén un tipu, com l'ha entén en aquesta ocasió, no hi ha qui li passi la mà per la cara. Sense exageracions en el gest, sense necessitat de subratllar frases, ens presenta un senyor ric que és una delícia. Després d'ell s'ha d'aplaudir la tasca de la Casals, que és molt notable i la d'En Giménez i de la Fornés, que estan admirables de naturalitat. Els altres, la Pino, tant *mona* i entenimentada com sempre, En Font, la Morera, la Arquer, etc... tots en son lloc.

Ara vindrà una tanda de *Pastorets*.

ESPAÑOL
S'ha reproduït, com tinguérem el gust d'anunciar si mal no recordo, la hermosíssima comèdia sentimental de En Santiago Rusiñol *El pati blau*.

Una escena del *Pati blau*, d'En Rusiñol.

Protagonistes: Maria Vila i Pius Daví

Aquesta obra, una de les més poètiques i més fonament dramàtiques del autor-artista, ha sigut molt ben posada i dirigida per l'intelligent actor August Barbosa.

La novetat de interpretar el protagonista un actor jove dels mèrits de En Pius Daví, donà a la represa de *El pati blau* tots els aspectes d'un aconeixement. En realitat no foren desprovistos de fonament els pronòstics dels que així pensaven, doncs l'interpretació, en conjunt, resultà esplèndida i, per lo que toca als primers papers, no podia donar-se una més acabada nota de veritable art. La Maria Vila, l'excel·lent primera dama jove, que tant s'ha crescut en poc temps i que tants aplaudiments porta conquerits en el *Montmartre*, ja havia donat vida al delicat personatge de *El pati blau* en la temporada anterior, al «Novedades»; i ja aleshores tinguérem ocasió d'exposar el nostre criteri: el seu treball afiligranat arriba en aqueixa producció a on no's pot arribar més, la malaltia de la noia del *pati* i sa poètica mort donen, per gràcia i art d'aqueixa gentil artista, una impressió de realitat tal, que commou i esgarrifa a la vegada. Aqueixos ulls, aqueixa veu de al Maria Vila, aqueix gest d'engunia i aqueixos nervis seus són senzillament quelcom màgic que atrau al espectador. I amb dir que en Daví està en aqueixa producció a l'altura d'ella, de la seva companya, resta fet el seu elogi. De naturalitat, de gest, d'expressió fisonòmica i de dicció està notabilíssim En Daví. Vagi per a ambdós la nostra coral felicitació. Per ambdós i també per aqueixa admirable actriu que's diu Antònia Baró, que en *El pati blau* hi fa una mare veritat, esplèndida de emoció al punt de emocionar-se-hi ella mateixa i plorar-hi de debò. En Daroqui i els altres, molt voluntariosos i ajudant com uns homes al perfecte conjunt.

Per a avui està anunciada l'estrena de *El català de la Mancha*, obra d'espectacle d'En Rusiñol, de la que's parla amb extraordinària espectacularitat. Si això no fos suficient, el manífic esqué d'un riquíssim decorat degut als pinzells dels famosos Vilomara, Alarma i Junyent seria prou per a omplir el teatre.

Inútil dir que els nostres vots són per a un èxit que duri fins a Pasqua.

CONCERTS

En *Eldorado* tingué lloc, diumenge al matí, el primer dels concerts organitzats per la simpàtica entitat «Orfeó Gracient.» Fou un gran èxit aquesta manifestació d'art dedicada als autors estrangers, havent sigut ovacionats els choristes al finalitzar la major part de les composicions i, sobre tot, en les primeres audicions de Bach i de Brahms.

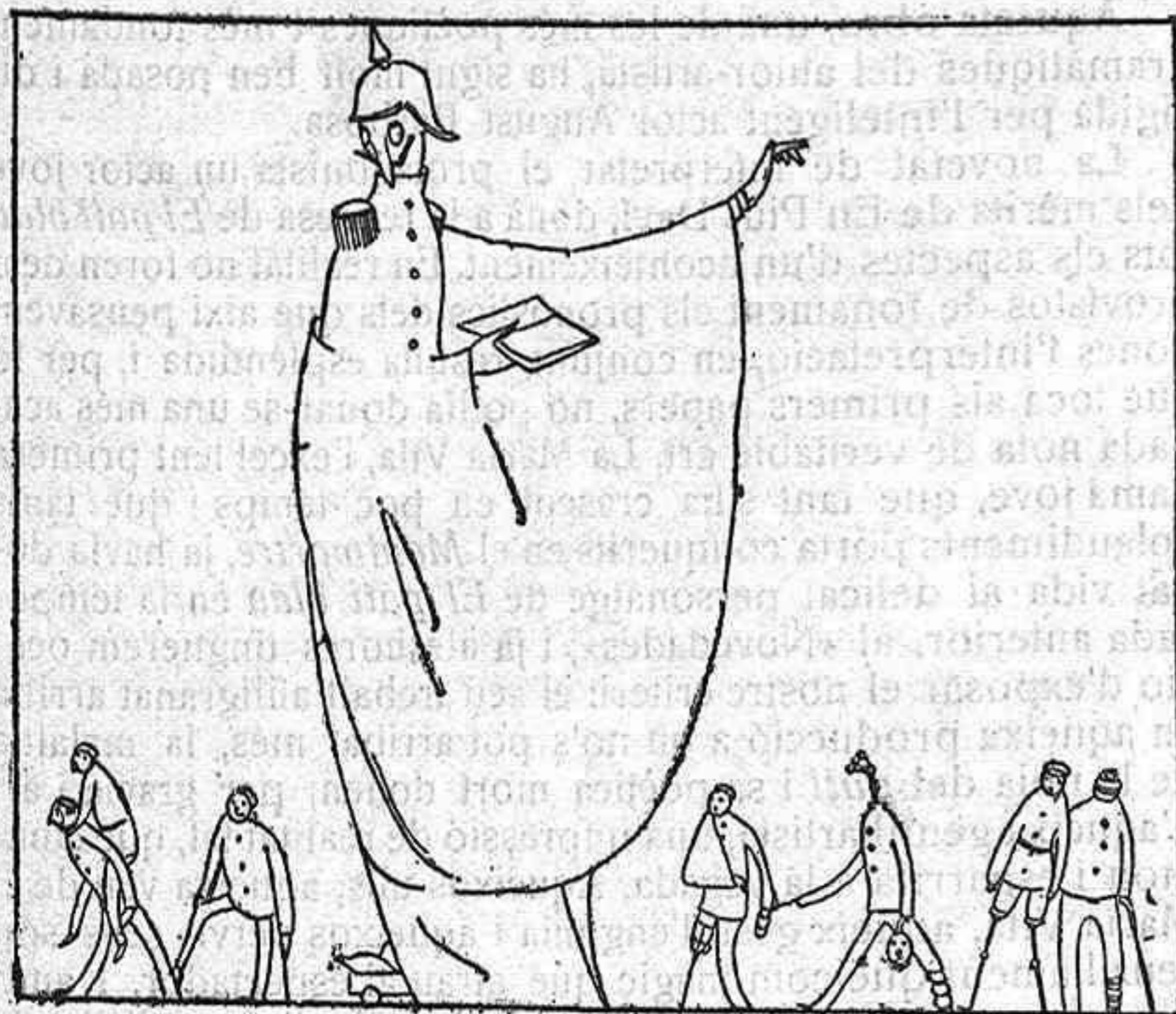

ELS DEPORTS

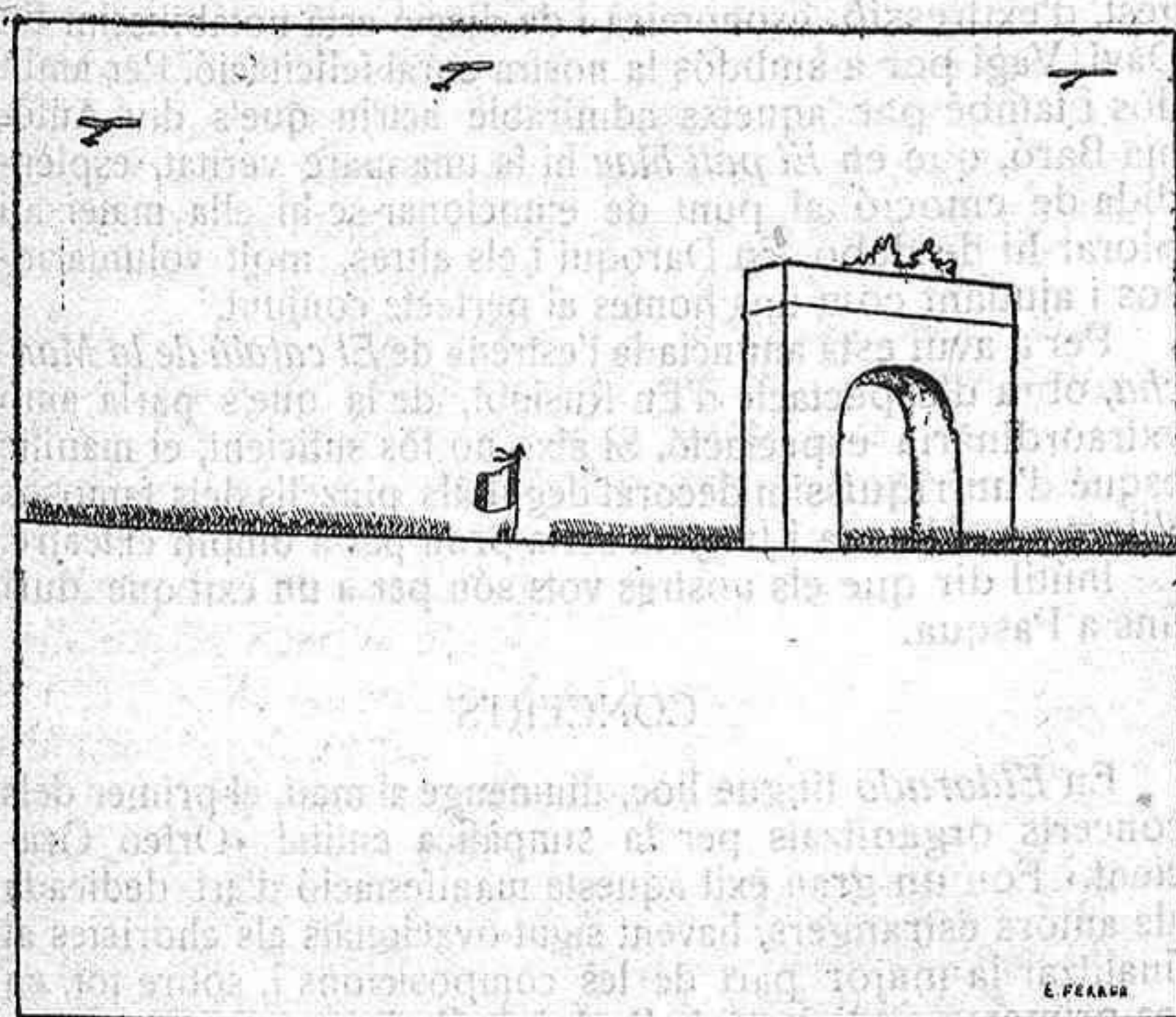
Ja deiem en la nostra crònica que en futbol són de mal fer els pressagis. I en efecte eren la majoria qui no s'esperaven un resultat advers per l'*Espanyol* i erem molts qui no creïem succeïssin fets tan vergonyosos com els ocorreguts. Des de que concorrem pels camps futbolístics, que no és d'ahir, mai hem vist una tan justificada raó perquè el públic assaltés al cam i se les emprengués amb un jugador, que actuà de «maton». Com a disculpa es deia que els jugadors espanyolistes havien sigut banquetejats; això explicarà el perdre, mes no la brutalitat amb que algú d'ells jugà.

Pels aficionats a les emocions, fou indubtablement un agradable espectacle. La policia, que primer volgué imposar-se amb una corneta espallada, hagué de recórrer a arguments més contundents. El comandant de les forces tot era dirigir-se a la llotja de la premsa i exclamar: «Ya ven ustedes que soy imparcial, que no es mía la culpa...»

En Brú cregué oportú tocar el dos, abans que li toqués el

Lo que no esperaba...

Lo que no's podia imaginar...

el rebre i decidí donar el partit per finalitzat, o sospés, que allavors era lo mateix.

Del partit poca cosa podem dir-ne car els vençuts ho feren tan malament com sapigueren; s'explica que, al veure que se els hi escorria el Campionat, els més «entusiastes» es decidissin per la força bruta, arguments que com tot lo alemany ja han passat de moda. Els del *Espanya* envalentonats pel tanto, jogaren bastant acertats, però en general mancats de cohesió.

A Sans s'ho feren els del *Inter* amb el *Barcelona*. Se coneix que aquell dia corrien mals vents perquè la petacada estigué igualment a l'ordre del dia. Hi agueren carícies de tota mena, mes els decans ne sortiren victoriosos per 5 a 1.

L'ESQUELLA fou el primer que anuncià la visita d'un equip estranger per Nadal, i per cert que resultarà l'acte un veritable homenatge a les Nacions Aliades, puix la combinació de l'equip és a base dels millors elements belgues i francesos. S'està gestionant que l'Anglaterra hi tingui també una brillant representació i el curs de les gestions fan creure en un bon resultat.

Seran dos, i no un sol equip els que ens visitaran puix són 22 jogadors els que han de venir.

Aquestes noves són de les que alegren el cor, i sobre tot, donat el caràcter altament humanitari de les festes, és de preveure un èxit sorollós pels organitzadors.— STOP

Dos que valen per cap

Ningú hauria dit ni que abraçada estés, i resultà una bessonada.

Les comares del carrer s'esgarrifaren totes i cinc, sis, set o vuit hores consecutives (a pagés el temps corre molt depressa) cridaren i mogueren aldarull, dient:

—Reil!

—Qui podia pensar-ho?

—Jo que em pensava que seria un llogigó...

—Ha estat llogigada.

—Reil!

Els batejaren i l'un se digué Pere i l'altre Joan. S'assemblaven en tot. En els ulls blaus, en els nacets arremangats, en el pèl ros i dur, en tot àdhuc en ésser de la pell del diable i amics de tots els gossos, amb devoció tant pregona com ho era l'odi que per els gats sentien.

Quan anaren a estudi foren el terror de tots els seus condeixebles ningú com ells pegava i pegava bé. En dita escola aprengueren (sempre s'hi apren a l'escola, com se fa quelcom a les barques) la martingala del assemblar-se.

La cosa anava així:

En Pere pegava a un amic. L'amic se queixava al mestre i aquest cridava al culpable i li preguntava detalls de la seva facècia.

En Pere responia:

—Jo? Jo era a collir fems. Deu ésser cosa d'en Joan.

El senyor mestre cridava a en Joan i aquest feia:

—Jo? Era a collir fems (un dels dos hi havia anat)

Coses d'en Pere que és molt rabiós.

El mestre aleshores preguntava a la víctima:

—Quin ha estat?

—En Pere!

I al preparar-se a castigar se trobava amb que tenia de preguntar.

—Qui és en Pere?

Els altres dos contestaven, a chor:

—Soc en Joan! Soc en Joan!

I no sabia on pegar.

A sa mare amb això de les semblances n'hi feren de verdes i de madures. Ella prou manava:

—Joan ves al poble!

—Pere porta el dinar al pare!

Com si res, escusant-se l'un amb l'altre, cap complia.

Per fi a en Pere li han posat arrecades de moça i així el coneixen. El mal és que qui les porta no és en Pere és en Joan.

I aqueixes "vesses"?

De pol a pol s'extén la nova aubada,
i és tot el món que amb joia s'extremeix;
la pau, la dolça pau tan desitjada,
conforta el món i el seu dolor decreix.
Canta tot-hom el fi de la matança
que per tant temps el món ha aclaparat;
l'iris de pau, la nova de bonança,
ha fet fugir la horror de tempestat.
Torna el guerrer a envainar la espasa;
l'ardit miner, el pic torna a empunyar;
recomensa el pagès la nova rasa;
també va a reconstruï el mestre de casa.
Tot és fàcil, planer, menys el lograr
que l'acaparador deixi menjar.

FERÉSTEC

ESQUELLOTS

El nostre batlle va a París a entregar un missatge an En Poincaré.

Lo natural seria que l'acompanyessin molts regidors, per a donar una bella impressió de solemnitat a l'acte.

Doncs, no, senyors. Com que cada regidor se té de pagar els gastets de la seva butxaca particular, no hi volen sapiguer res.

I el senyor Morales se'n va sol a París amb el missatge i un parell d'ampolles d'aquell Jerez «Matussalen».

A l'arribar-hi, les destaparà i brindarà en nom de Barcelona.—«Por zu zalú, monsieur!...

I En Poincaré podrà constatar que l'únic barceloní cortès i galant és un andaluc.

Una pila de directors de Mercat han sigut renyats oficialment per anar cada dia tard a la seva obligació.

Mal fet de renyar-los per tan poca cosa.

Ben mirat pot-ser valdria més que no hi anessin a cap hora.

Per la feina que hi fan.

Han llegit les bases del projecte de Autonomia presentades per la Mancomunitat al Govern?...

Són fluixes.

Els d'aquí les troben fluixes, i els de Madrid les troben terriblement separatistes.

D'aquí que'm sembla que acabarem per a no entendre'ns. I el Govern no ens donarà res.

I haurem de tornar a començar la tasca amb aquell «Volem» imperatiu de la colla de l'Aldavert.

L'altra nit, al Cementiri Nou, va haver-hi un espetec de trets que no semblava sinó que en la *mansión de los muertos* s'hi reproduïen els episodis d'aquella «setmana de les persianes».

Se diu si eren lladres que anaven a robar les tombes.

Nosaltres ho dubtem.

Nosaltres més aviat creiem que foren els morts en persona que sortiren a fer un ensaig de revolució.

Perquè en aquesta terra, si es fa, l'han de fer o els molt vius o els fantasmes.

L'altra gent, o sia el poble, quan ja no l'ha feta, no la farà mai.

L'altre dia En Marcellí Domingo, en un miting, va pronunciar un discurs de tons molt violents.

Un discurs de la flamerada.

L'inspector de policia que hi havia present i que representava al governador, no va obrir la boca per res; ho va deixar dir tot.

I ara el senyor González ha manat que es faci expedient contra l'inspector.

Que no s'espanti aquest «bon policia».

Quan En Marcellí Domingo mani, arribarà a guanyar una cartera.

ELS «SEGADORS» I LA CONTRA-SEGA

Quan a tot arreu se disposen a festejar la pau, aquí comencem la guerra

L'OBRER A LA PAU

—Ara que tornes a tenir unes ales tan maques, vés si volant, volant, arribes allà on són les substències.. i les fas baixar.

Se diu que a l'arribar l'Alcalde accidental senyor Iglesias al Palau de Belles Arts, on s'hi celebrava el Festival benèfic aliat, fou rebut molt desconsideradament.

Això és mal fet.

Ni que fos germanòfil!

I s'ha de tenir en compte que en aquells moments representava la Ciutat.

Els nens del dia.

En *Pablito*, xicot de catorze anys, s'acosta a la criada i li diu a l'orella:

—Rosalia!

—Què mana, senyoret?

—Quan estigui cansada del papà, pensi amb mi, eh!...

B. Delgas: Allò mortuori no hi capigué. Avui resultaria estemporani. — Essa: Els dibuxos són d'apreciable aprenent, però d'aprenent. — IPI: Els versos són graciosets, però la forma no pot anar. — De «bloc calendari» no'n fem nosaltres. Els almanacs ja estan confeccionant-se. — Cem: Envii quelcom d'actualitat barcelonina i ben acabat. Aleshores veurem. —

J. O. P.: No farem res. — M. E. C.: No està prou acabat, això. — S. A. i C.: Brometa sí, però semblaria que ens hi enfadem massa. — E. G. C.: Massa tètric. — Ll. del C.: Potser vagi a l'*Almanac*. — Finis: Aquesta història de Tarrassa aniria bé per a un drama *guinyol*. — P. del C.: Veurem si hi cap. — Tinet: Entren en cartera; però no li asseguro res. — J. M.: Dibuxets fets amb soltura, però que no ens tenen utilitat. — Angelí: Molt bona voluntat... i res més. — S. Estabanell: Visca la França, sí, senyor!... Però visca també l'ortografia, de la qual vostè no n'és gaire admirador. — Egopodi: Desgraciadament està bastant acabat, però afortunadament no és mort. — Oswald: Com veurà, l'*Almanac* de L'ESQUELLA va tot ell dedicat a les Muntanyes de Catalunya. Lo que envia se destina a l'*Almanac* de *La Campana*. I tantes mercès. — Un federal: Té tota la raó. — Alí Juan Toni: Tot, o quasi tot, s'anirà publicant. Concís, concís. I moltes mercès. — Noi de les *Peñuelas*: No'ns tenen utilitat. — Ll. P. M. (La Escala): Rebut i gràcies. Va al calendari tal com vostè desitjava. — Jaf: Si fos més ben dibuixat, com a xisto no hauria anat malament. — A. B. i H.: Creiem que no valen la pena d'ésser criticats aqueixos versos. — Jaume Prim de G.: Ho llegirem amb més calma i, si van, aniran. — P. C. (Terrasa): No li asseguro. — Feréstec: S'aprofitaran aixís que l'espai ho permeti. I gràcies. — A. Bellafont: No ens convé, i ho sento. — Lupebet: No fa per casa. — J. F. F.: Els seus versets no ens han entusiasmat. — Carles P. Claverí: M'han semblat bastant incorrectes. — J. Aguiló Fortuny: La descripció és molt ben sentida, però la forma adoleix de alguns defectes.

Antoni López, llibreter, Rambla del Mig, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: apar. n.º 2
TELÉFONO 4115

LA SETMANA QUE VÉ SORTIRÀ

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

ALMANAC PER A L'ANY 1919

L'almanac va dedicat a les **Muntanyes de Catalunya**

Pirineu

Montserrat

Montseny

Puigsacalm

Pedraforca

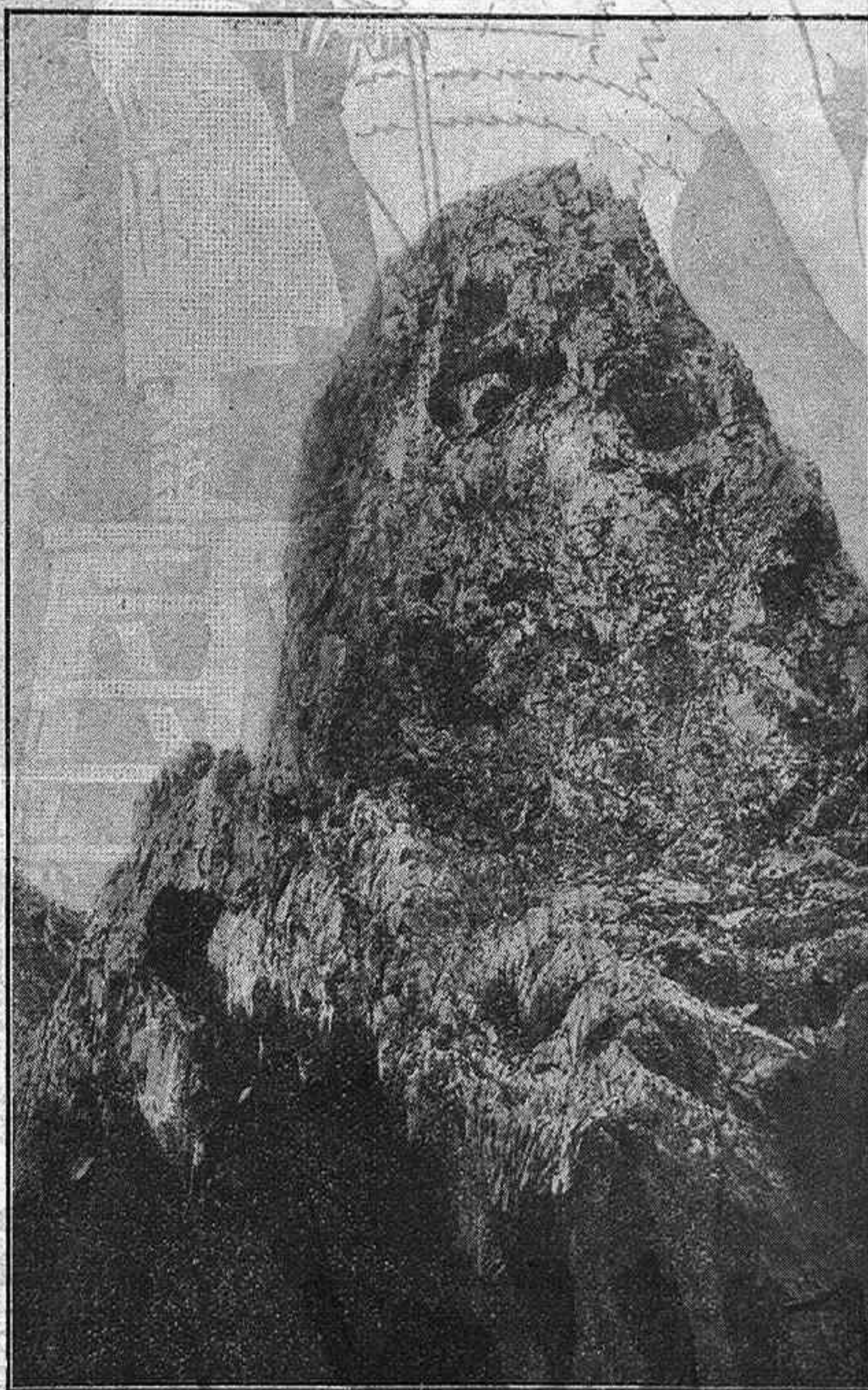
Sant Llorenç

Mare-de-déu
del Mont

Tibidabo

Cadí

Montjuic

Sant Miquel
del Fai

Conreria

etc., etc., etc.

Coberta al·legò-
rica tirada a va-
ries tintes
sobre magnífic
paper estucat

Aquest Almanac
val moltes pesse-
tes i es vendrà
només que a
SIS RALS

Aquesta setmana s'ha posat a la venda

BATANEROS EN COMANDITA

Sainet de costums financeres per

SANTIAGO RUSIÑOL

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravíos, si no's remet, además, un ral per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

ELS SASTRES DE LA PAU

- Mans a l'obra, minyons, li hem de fer un vestit ben macol!...